

Från krigsskådeplatserna.

Kriget har nu redan pågått i tre veckor, under vilken tid hela Polen ockuperats av dels tyska dels ryska stridskrafter.

De senaste meddelandena från Polen beteckna drabbningarna vid Bzura-floden, vilka inleddes för en vecka sedan, såsom alla tiders största, där polackerna skulle hava förlorat massor av människor i döda och 105.000 tillfångatagits. Enligt samma meddelande skulle tyskarna erhållit enorma massor av allehanda krigsbyte.

Under trycket av omständigheterna var Polens rikspräsident och regering tvungna att söka skydd på rumänskt område likaledes också överbefälhavaren för krigsmakten. Händelserna utvecklades mycket snabbt, de tyska och ryska motoriserade avdelningarna ryckte fram flera tiotal km. om dagen, utan att polackerna blevo i tillfälle att på ett tillfredsställande sätt organisera sitt försvar men undanträngdes systematiskt, varvid de på flera ställen t. o. m. blevo inneslutna och tvungos att ge sig eller falla. Ännu torde striderna pågå på flera sådana ställen, där polackerna med förtvivlans mod göra upprepade försök att bryta sig ut ur fiendens famntag. Utgången av dylika försök är emellertid oftast på förhand given.

Hitler framhöll i ett tal, att de polska trupperna och det lägre befälet kämpat tappert och följaktligen tillvunnit sig fiendens aktning, men att däremot det närmast högre befälet skulle hava visat tecken till oförmåga samt att den högsta ledningen stått sig

fullkomligt slätt. Sådan är tyskarnas uppfattning om polackernas stridsduglighet och förmåga att leda operationerna. Inom närmaste framtid komma naturligtvis opartiska sakkunniga att undersöka orsaken till tyskarnas snabba framträngande.

Vilket Polens öde härnäst kommer att bli, kan ingen utom erövrarna veta, ehuru dessa vid vissa tillfällen låtit förstå, att Polen visserligen komme att uppstå på nytt men aldrig i den form och efter de gränser freden i Versailles gav det.

På västfronten tyckas operationerna hittills mest ha inskränkt sig till spaningsverksamhet och artilleristrider. Detta sätt att föra krig på denna front förefaller också att vara naturligtast, då ju de bägge härarna ligga bakom välbefästa ställningar, vilka äro om ej alldeles omöjliga så dock svåra att forcera.

Västmakternas krigföring kommer med all sannolikhet framdeles att i huvudsak inskränkas till att blockera Tysklands hamnar, i vilken även kampen mot fiendens u-båtar naturligtvis kommer att ingå såsom ett viktigt led. England är angeläget om att bibehålla herraväldet på haven och att därigenom hindra importen av råvaror från neutrala länder till Tyskland.

En dylik krigsförening kan ge resultat naturligtvis först efter en längre tid. Denna omständighet ha västmakterna även tagit med i beräkningen och förklarat, att kriget kommer att räcka åtminstone i tre år, vilket torde få anses såsom en mycket blygsamt tilltagen tidrymd.

A. S.

SOVJETS INFLYTANDE I BALTICUM STARKT.

Tysklands minskat, anser man i Litauen.

I politiska och diplomatiska kretsar i Litauen räknar man icke med något ytterligare rysk-tyskt samarbete i östra Europa. Man anser att den röda arméns framryckning i Polen ökat Sovjetunionens inflytande och avsevärt minskat det tyska inflytandet i Balticum med den påföljd att Moskva snarare än Berlin spelar en dominerande roll bland de baltiska staterna. Man tror också att Tyskland håller på att förlora sin inflytelsesfär i Rumänien, sedan sovjetryska trupper nu befinna sig vid gränsen mellan Polen och Rumänien. I sovjetryska politiska kretsar dementeras att det föreligger något angreppshot mot de baltiska staterna.

Stadgarna till stiftelsen Birkas stadfästa.

Vid plenum den 20 ds stadfäste republikens regering stadgarna till stiftelsen Birkas lantmannas- och folkhögskola.

I samband härmed kan påpekas att försl. till dessa stadgar upprepade gånger ändrats och mycket är struket, som Sv. Odl. Vänner ursprungligen upptog i förslaget. Bl. annat ströks den svenska översättningen av stiftelsens namn. Dess officiella namn är "Sihtasutis Pürksi Rootsi Pöllunduskool ja Rahvaülikool" och den svenska översättningen skulle ha lytt: Stiftelsen Birkas lantbruks- och folkhögskola.

Prins Oskars av Preussen son, alltså en sonson till kejsar Wilhelm, stupade den 15 september i Polen.

Vilket pris fick Tyskland betala?

I politiska kretsar i London lutar man åt den uppfattningen, att den tyska politiken satte in allt på den spekulatjonen, att västmakterna utan Ryssland skulle förbli passiva då det gällde Polens försvaret. Beräkningen har slagit fel och Tyskland är förödmjukat genom att nödgas betala Kreml blodspenningar och även tillåta sovjettrupper att besätta polska oljekällor och hela gränsoområdet till Rumänien. Under de senaste nätterna har man hört tjeckiska upprorssändare meddela, att inom sex månader skola ryska bröder befria landet från det tyska oket.

På detta har man i sovjetryska kretsar i London svarat: Det är alls icke uteslutet att så kan ske, om situationen utvecklas därhän, att ropet om hjälp visar sig vara uppriktigt. I samma riktning gå upplysningar från New York Times korrespondent i Moskva, Gedye, som tidigare varit i Wien och Prag. Han upplyser, att man i auktoritativa brittiska kretsar i Moskva är övertygad om, att det ryska infallet i Polen icke arrangerades under v. Ribbentrops besök hos Stalin. Tyska självförsvarsförklaringar, som nu framkomma, ge ett falskt intryck av avtalen.

Gedye tror, att v. Ribbentrop lovade, att tyskarna icke skulle överskrida linjen Brest-Litowski-Lwow, men att Stalins misstroende till de nya vännerna förmodade honom att handla, så fort han såg, att tyska trupper närmande sig denna linje. I Moskva är man av den uppfattningen, att Tyskland fick kännedom om hans avsikt att ockupera Vitryssland och Ukraina först sedan den hemliga ryska mobiliseringen fullbordats. Det bör dock understrykas — säger man i Moskva — att Englands uppfattning, att Hitler fått betala ett så högt pris icke ger anledning till några illusioner om rysk hjälp till västmakterna.

De oerhört vittgående perspektiven knyta sig till den möjligheten, att Sovjet genom den tyska felspekulationen uppnått möjlighet till aktiv intervention den dag, "det kommunistiska broderfolket" inom Tysklands nuvarande gränser begär hjälp. St. T.

Brev från Rikull.

Septembervindarna hämtade höststämning till vår bygd. Här syftas inte främst på krigsutbrottet, utan på den saken, att den intensiva sommarhettan med september månads inträde slog om, så att kurbitsbladen svartnat av nattfrost. Att sommaren nått sitt slut, bekräftas även av omständigheten att säningsmannen gått med skäppan över tegarna, så att man här och där redan ser rödgrön rågbrodd sticka fram.

Dagligen ser man fruktförsäljare med stora lass från grannkommunerna styra mot Rikull för att här i byarna utminutera äpplen och annan frukt. Att dessa leverantörer föra bort våra sparade slantar må vara dem välförunnat för sitt besvär, men de ständigt återkommade lassen utgöra ett bevis för att rikullborna i allmänhet icke äro alltför intresserade av fruktodling. Dock finnas även här sådana som framgångsrikt visat, att man kan komma till goda resultat också här, om man blott visat målmedvetet intresse och kärlek till arbetet.

Från vårt skolväsende kan nämnas, att den estniska avdelningen med 22 elever vid Höbring skola, vilken avdelning hittills varit inhytt i Höbring, nu flyttats till de estniska byarna, där vår kommunalordförande och skolinspektören den 10 ds undersökt lokalen och hört sig för om bostad för de två lärarinnorna, som anställas där. Höstbiten.

Flyglinje Tallinn - Helsingfors - Stockholm.

Det estniska bolaget AGO har sökt tillstånd till regelbunden luftfart på linjen Tallinn-Helsingfors-Stockholm och direkt Tallinn-Stockholm. Luftfartsmyndigheterna tillstyrker den förstnämnda linjen för tiden 15 oktober 1939-15 april 1940 och för den direkta linjen 15 april - 15 oktober 1940.

Syföreningen

för svenska läsrummet i Tallinn samlas hos frk. A. Ingman, Toomkuninga 7, onsdagen den 27 september kl. 5 e. m.

Trotsky om ryska inmarschen.

Trotsky har gjort ett uttalande om den ryska inmarschen i Polen och yttrade därvid bl. a.: "Det är nu klart, att medan komintern förde en dundrande kampanj för allians med demokratierna, förberedde Kreml en militärovenskommelse med Hitler mot demokratierna. Till och med de mest obegåvade personer måste nu medge, att Moskvaprocessen mot det gamla bolsjevikiska gardet var camouflage för förberedelserna till Stalin-Hitleralliansen, ty de anklagade beskylldes för samarbete med nazismen. Hemligheten är nu avslöjad. Kreml bedrog icke bara Chamberlain och Daladier utan också Sovjets proletära massor och hela världen. Molotovs ord att den röda armén hölj sig med ära i Polen innebära en outplånlig skam för Kreml. Den röda armén fick order att besegra det redan slagna Polen — en ovärdig uppgift". St. T.

Inga lösrivna minor i Östersjön, tysk förklaring.

Från tyskt håll förklaras, att det inte finns någon fara för lösrivna minor i Östersjön. De utlagda minorerna äro av en ny konstruktion och så beskaffade, att de automatiskt explodera, så snart de slitats bort från sin förankring.

Den tyska lotstjänsten genom minfältet har nu avsevärt förbättrats. Det finns sålunda numera sexton lotsar till förfogande och väntetiden för handelsfartygen blir därför inte så lång som förut. I händelse av tjocka och blåst avbrytes genomfarten.

Strömmingbristen medför höjda pris i Finland.

Fisken kostar nu 10-12 mark per kilo.

Under de senaste dagarna har strömming stått till buds i Helsingfors endast i små partier och priset har gått upp ända till 10-12 mark per kg. Strömmingsbristen beror dels på det kalla vädret, då fångsten är sämre, dels på att fiskarna samla förråd för höstmärkaden. På grund av reglementeringen av motortrafiken ha fiskarna också inskränkt sina stadsresor.

Sockerkrisen.

En och annan går kanske omkring och småsvär över det nyssinförda sockerkort-systemet. I samband därmed uppdyker naturligtvis även frågan varför det infördes. Det betyder ingalunda, att sockerförrådet skulle vara slut, men checkerna hindra hamstring, d. v. s. hindra att stora kvantiteter hamna i enskildas händer.

Redan i mitten av sommaren märktes en prisstegring på socker. Orsaken härtill torde få sökas däri, att de sockerproducerande länderna (främst Kuba, Java) ej ville exportera av magasinförråden. Samtidigt steg efterfrågan på socker kolossalt på grund av fruktan för krig. Detta bidrog naturligtvis, till att sockerbristen gjorde sig kännbar överallt. Slutligen lyckades det England att få till stånd en överenskommelse med sockerproducenterna om ett nytt parti socker. Detta skulle ha hunnit till Europa i början av september — men här satte kriget stopp för. Sockerkrisen beror alltså därpå, 1) att länderna som producera socker, släppa blott små kvantiteter åt gången ut i världsmarknaden, samt 2) på grund av de riskfulla transportförhållandena. För denskull äro även olika länders regeringar tvungna att vidtaga skyddsåtgärder mot en alltför stor sockerkonsumtion och mot en orättvis fördelning av sockret.

Intressant vore kanske här att jämföra sockerpriset i olika länder. Priset är beräknat i Ekr. pr. kg. Uppgifterna äro hämtade före krigets utbrott. Sverige — 0,36, Danmark — 0,38, England — 0,40, Belgien — 0,44, Estland — 0,47, Frankrike — 0,48, Finland — 0,48, Lettland — 0,48, Norge — 0,59, Lithauen — 0,64, Polen — 0,73, Turkiet — 0,73, Danzig — 0,80, Holland — 0,91, Bulgarien — 1,00, Tyskland — 1,11, Italien — 1,30 och Ryssland — 2.— kr.

Nya accisskatter.

Enligt ett dekret har statspresidenten utfärdat bestämmelser om nya accisskatter. Enligt detta höjdes accisen på utländsk bensin från 19,8 till 47 cent samt för inhemsk bensin från 16,5 cent till 44 cent per kilo. Därigenom blev priset såväl på utländsk som på inhemsk bensin ca 60 cent per liter.

Egna växter till heders vid medicinberedning.

Humle och ljung goda sömnmedel, gäsörter botar rödsot.

”Under världskrigets hemska dagar blev det brist på läkemedel”, skriver märket I. H. i Hbl. Han fortsätter: ”Från tropikernas rika lager hade vissa botemedel hämtats sedan tiotal år och få hade kommit på tanken att på allvar söka efter surrogat i eget land. Men nöden hade ingen lag och den vetenskapligt inriktade forskningen av allmogens gamla läkemedel gav också resultat. Några exempel, som äro tagna ur Nils Hewes trevliga populärvetenskapliga bok ”Välsignade växter” må illustrera det sagda. En av läkarna i världskriget kom att tänka på att han som scout brukade insonna hastigt och lustigt när han bäddat i sitt tält med ljung. Denna erfarenhet kom väl till pass, ty det blev under krigsåret stor brist på lugnande medel. Tyvärr kunde ljungen endast begagnas som sömnmedel så länge den blommade, men tusentals soldater hade i alla fall hunnit draga nytta av denna erfarenhet. Snart kom man underfund med att även humle hade samma sömngivande verkan och ett par nävar humle i örngottet blev till välsignelse för otaliga sårade. All humle, som stod att uppbringa användes till detta ändamål, bryggeriindustrin fick lov att i stället använda kardbenedikt och rölleka, den sistnämnda en vanlig växt, som finnes överallt hos oss. På grund av den dåliga näringen ledo frontsoldaterna under krigets senare skede allmänt av diarré. Bristen på vanliga läkemedel ledde till att det gamla folkliga sättet att bota diarré med björnbärsblad, ett sätt som även använts under det fransktyska kriget, togs till heders. I samma veva kom man att tänka på strandfacklan (*Lythrum salicaria*). Denna växt var ej blott ett utmärkt medel mot diarré utan befanns vid närmare undersökning även innehålla en glykosid, som lindrade bacilldysenteri. Fransmännen använde gäsörten (*Potent. anserina*), även den en av våra vanligaste växter, som använts av folkmedicinen kommo till använd-

Höstvind.

Jag vet ej själv, hur jag det känner, när höstens vind drar vild förbi. Det är som hälsningar från vänner, det är som ödemark däri. Jag önskar hellre höstens nätter med rivna moln och svarta vågor och bleklad måne högt däröver med trogen vän invid min sida än orofyllda somrardagar i jäkt och slit och släp och hetta.

Storm över havet.

Himlen hänger som mörkblått lärt spänd över sjudande sjöar. Havet välver i vita kamrar vältrande vågor mot skälvande skär. Askan darrar dovt genom rymden väckande eko från väster till öster.
Songe.

700 ton estbensin till Helsingfors.

För några dagar sedan inkom till oljehamnen i Hertonäs tankångaren Bellatrix, den första sedan krigsutbrottet, medförande ca 700,000 liter estnisk bensin.

På grund av kriget är estbensinen en mycket efterfrågad vara i alla Östersjöländer. På grund av de goda förbindelser som uppbyggts mellan Estland och Finland på detta område och tack vare de ansträngningar som från importörernas sida gjorts, tillåter den estniska regeringen fortfarande export till Finland och de estniska producenterna reservera största delen av sin export för Finland.

ning. Det är skäl att erinra om att under det stora kriget även den något tidigare även en engelsk läkare introducerade vanliga korsörten (*Senecio vulgaris*) visade sig vara ett ypperligt surrogat för mjöldryga och den amerikanska hydrastisroten, vilka hade användning som medel mot inre blödningar. Senare användes även taskärten (*Capsella bursa pastoris*), en av våra vanligaste växter, för samma ändamål.

Dessa exempel, som beröra några allmogeläkemedels renässans visa att det fanns mycket gott i den folkliga farmakopén. Och det är framför allt skäl att framhålla att vetenskapen sedan dess med framgång försökt att utforska i vad mån även andra av allmogens medicinska traditionen kunde ha en reell bakgrund“.

Ryssland bevakar de Baltiska staternas förehavanden.

Ryska rundradion meddelar, att Baltiska länderna skulle hålla en del för Ryssland fientliga staters fartyg gömda i sina hamnar. Samtidigt påstods, att estniska myndigheterna skulle ha understött den i Tallinn internerade polska undervattensbåten vid dennes flykt härför. På grund härav anse sig ryssarna vara berättigade att utsända krigsfartyg till Östersjön, vilka skola bevaka att sådant inte får ske i fortsättningen. Estniska myndigheterna ha förklarar denna uppfattning vara fullständigt felaktig. Ingen främmande nations fartyg döljer sig i våra hamnar, likaså har den polska undervattensbåten ej flytt med myndigheternas goda minne, vilket klarast bevisas därav att vakten led förluster då den försökte hindra u-båtens flykt.

Nära 4.000 ton guld finns i Abessinien.

Enligt uppskattningar som nyligen företagits skulle guldförekomsterna i Abessinien sammanlagt uppgå till 3,860,000 kg. Den årliga produktionen beräknas till 500 kg.

Enligt samma uppskattningar skulle platinaproduktionen kunna beräknas till 200 kg. pr år.

S.O.V:s bibliotek
i Tallinn, Rütli 3, hållesöppet alla helgfria onsdagar från kl. 20-21.

Polen uppstår i Frankrike.

Polska regeringen får område med exterritorialrätt.

Det förklaras i Paris att polska regeringen på fullt lagligt sätt kan etablera sig inom Frankrikes gränser då man ämnar ställa ett landområde till dess disposition, vilket erhåller exterritorialrätt. Belgiska regeringen erhöi under världskriget en liknande asyl i Frankrike. Från ett dylikt exterritoriellt område skulle polska regeringen kunna fortsätta att tillvarata Polens intressen, så att man ej från tysk eller rysk sida skulle kunna påstå, att polska staten ej längre existerar.

Omställningar inom marinen.

Befälhavaren för flottan och marinstabschefen entledigade.

På föredragning av överbefälhavaren för krigsmakten har statspresidenten befriat befälhavaren för flottan, marinkapten Mere och chefen för marinstaben, marinkapten Linnuste från sina tjänster, räknat från den 13 dennes. Till t. f. befälhavare för flottan har utsetts kaptenmajor Santpank och till t. f. chef för marinstaben kaptenmajor B. A. Linneberg.

Hertigen av Windsor får stabspost utomlands.

Krigsdepartementet meddelar att hertigen av Windsor inom kort avser för att övertaga en stabspost utomlands. För att han skall kunna tjänstgöra på detta sätt har konungen lämnat sitt tillstånd till att hertigen temporärt frånträda sin fältmarskalksrank och taga generalmajorsgrad räknat från den 3 september, den dag då Storbritannien utfärdade sin krigsförklaring.

Utgivare:
Svenska Odlingens Vänner

REDAKTION:

A. Stahl, ansvarig red.
E. Nyman, red.-sekr.

Rütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr. 2:--	1 år Ekr. 4:--
1/2 " " 1:--	1/2 " " 2:--

HITLER sänder officersdelegater till STALIN.

Till Moskva anlände med ett militärplan en tysk militärdeputation, som skall underhandla beträffande fastställandet av de tyskryska gränserna. Rikskommisarien Vorosjilov mottog deputationen. Man säger att dessa underhandlingar utgöra en fortsättning av dem, som för två veckor sedan ägde rum under general Purkajevs ledning.

Två lejonungar från Högholmens djurgård till Tallinn.

Estniska djurskyddsföreningen, som vänt sig till stadsstyrelsen i Helsingfors med begäran att få köpa eller låna vilda djur från Högholmen, har som gåva fått mottaga två av Högholmens lejonungar. Högholmen har i skrivelse meddelat att den gläder sig över att även Tallinn skaffar sig en zoologisk trädgård.

Bliv Kustbons medarbetare!

FABRIKSMÄRKE

REPRESENTANT

Gustav Kühn

POSTBOX 365
TALLINN

E. A. BERGS FABRIKS AKTIEBOLAG

ESKILSTUNA